

Ն Ա Մ Ա Կ Պ Ա Ր Ս Կ Ա Ս Տ Ա Ն Ի 8

Թէհրան, լունուարի 9.

Պարսկա-Հնդկաստանի առաջնորդ՝ Սահակ արքեպիսկոպոս Ալվատեան՝ երկու շաբաթէ աւելի է արդէն կը գտնուի Թէհրան, Թէհրանցիները՝ իբրև վաղածանօթ բարեկամի մը, մեծ չքով դիմաւորեցին Ալվատեան սրբազանը: Կառավարական շրջանէն ալ լաւ ընդունելութիւն եղաւ: Ալվատեան սրբազանը այստեղ կը մնայ երկու ամիսի չափ: Պէտք է զուլս հանէ կարգ մը գործեր, որոնք բացարձակապէս անյետաձգելի են: Օրինակ, պէտք է աւարտել տայ Հասանապատի թաղին մէջ գտնուող կիսակառոյց ուսումնարանը, որուն հիմնադրութիւնը Թէհրանցիները իրեն կը պարտին: Պէտք է նոյնպէս կազմակերպէ Թէհրանի Խնամակալութեան քննիչները, որ լուծուած վիճակի մէջ է: Թէհրանի տիկիւնները՝ որ ինչպէս ինձի հաւաստեցին, անցեալին մէջ բաւական դործօն դեր մը կատարած են իրենց սեռի կրթութեան գործին մէջ, այսօր բոլորովին ձեռնպահ կը մնան: Ասիկա չիտակը պատիւ չի բերեր իրենց մայրաքաղաքացիութեան տիտղոսին: Մայրաքաղաքը՝ ընդհանրապէս գործունէութեան օրինակը կուտայ գաւառներուն, քաղաքներուն: Թէհրանի հայ տիկիւնները այս իրողութիւնը մոռցած ըլլալ կը թուին:

Եւ իրենց մէկ բան պիտի ըսէի. Եւրոպայի մէջ կիները հրաշք են գործում. անոնք այնքան խանդավառութեամբ մասնակցում են հասարակական կեանքին, անոնք այնքան ազդեցիկ դեր են խաղում, մինչև հիմա տղամարդերու մենաշնորհն եղած հարցերու մէջ, որ սկսած են իրենց կարգ մը արդար իրաւունքները բարձրաձայն պահանջել ու... ձեռք բերել:

Շատ կիներ չեն գիտեր անշուշտ որ Բարիզի մէջ «Ֆոֆոնա» անուն թերթ մը կը հրատարակուի, որուն ոչ միայն վարիչները, խմբագիրները, աշխատակիցները, այլ և գրաշարները ամբողջ՝ կիներ են. երբ Ֆոֆոնի խմբագրատունը մտնէք, մէկ այր մար-

դու չէք հանդիպիր, Կը տեսնէք ձեր բարիզցի քոյրերուն յառաջ-
դիմութիւնը, Ու պէտք է ձեզի ըսեմ թէ Ֆուօնը անկարեոր,
անյայտ թերթ մը չէ, անիկա ոչ միայն կիներ-չըջանակին մէջ
մեծ ազդեցութիւն ունի, այլ և հասարակաց կարծիքին վրայ:
Ֆուօնի խմբագիրներուն նպատակն է կիններն ալ գիտակից,
հասկացող դարձնել կեանքի մեծ խնդիրներուն, իրենց՝ սեռին
ձայնն ալ լսելի ընել մարդկութեան ճակատագրին հետ կապ
ունեցող հարցերուն մէջ: Կինը՝ մինչև հիմա անխօսուկ գերին
եղած էր մարդուն. այժմ կ'ուզեն զայն իր արժանի դիրքին
բարձրացնել, ընել մարդուն հաւասար: Բայց այդ նպատակին
հասնելու համար կիները պէտք է շարժուին. տանը մէկ ան-
կիւնը աս կամ ան բամբասելով, այս կամ ան կնոջ արդուգար-
դին վրայ շաղակրատելով չէ որ անոնք մարդերուն յարգել պի-
տի տան իրենց իրաւունքները. անտարակոյս իրենց պահանջ-
ները շատ արդարացի են, բայց այս աշխարհին մէջ արդարու-
թիւնն իր կողմը ունենալ չի բաւեր, պէտք է ոյժ նոյց տալ
անոր յարգանքը հարկադրելու համար: Ու Եւրոպայի և Ամերի-
կայի մէջ՝ տկար սեռը, անհ, ներեցէք, գեղեցիկ սեռը պիտի ըսէի,
այս ճշմարտութիւնը ըմբռնած է ու այս վայրկեանիս նոյն իսկ
քաղաքական իրաւունքներ կը վայելէ:

Հիմա սթափելու կարգը եկած է թէհրանցի տիկիններուն.
թաւրիգուհիները սկսած են շարժիլ:

Այս տարի թէհրանցիները թատերական ներկայացում
ըլլալով Նոր Տարիի առիթով Հայկազեան ուսումնարանին կազ-
մակերպած մանկական ներկայացումը տեսան. պէտք է ըսել
թէ այդ ներկայացումը վատ չանցաւ. միայն թէ անհրաժեշտ է
մանկական թատրոնի ոէպէտթուաւ կազմել. մեր թատերա-
գիրները այս տեսակ շատ թոյլ են մշակած:

Թէհրանցիները ընդհանրապէս թատրոնի սիրողներ են.
գէթ այս երևոյթը միտթարական է:

Յառաջիկայ շաբաթ՝ յունուար 12-ին՝ «Երիտան» գրական
ընկերութիւնը պէտք է ներկայացնէ Արշակ Բ.:

Փորձ է անոււմ համեստ չափերով նաև ժողովրդական
համալսարանի մը հիմքը դնելու համար:

Դասախօսութիւնները պիտի կատարուեն թէ Տարվէգէ
Ղազուրին և թէ քաղաքին վերի մասին՝ Հասանապատի թաղին
մէջ: Թէհրանցիներու նոյց տալիք համակրութենէն կախում ու-
նի գործը ընդարձակել. օրինակ, դասախօսութեանց սրահին
մօտ հիմնել մատենադարան-ընթերցարան մը, ուր դասախօս-
ները և ունկնդիրները իրենց տրամադրութեան տակ զաննն ոչ
միայն մեր հեղինակներու աշխատութիւնները և մեր կարևոր

չրադիրներն ու հանդէսները, այլ և օտար՝ մասնաւորապէս ֆրանսիական՝ գրականութեանց դուխ-գործոցները և օգտակար հրատարակութիւնները:

Գալով դպրոցական գործին, աւելի լաւ է որ այս հարցը չօշափենք, որովհետեւ պարզապէս յուսահատական է: Զգեցէք երկրորդական ուսումնարանը, թէհրանցիները կանոնաւոր նախնական դպրոց մը ալ չունեն. ամեն բան թերի է ու շատ գէշ կազմակերպուած. հինգերորդ բաժանմունքի աշակերտները, այսինքն գալ տարւումն շրջանաւարտները, ոչ միայն տող մը անսխալ չեն կարող գրել, այլ իրենց կարգացած հայերէնը... չեն հասկնար: Հետեւութիւնները ալ դուք ինքներդ հանեցէք: Այս խնդրին վրայ ուրիշ անգամ կը գրեմ երկարօրէն:

Դպրոցին նիւթական վիճակը այնքան ալ ասպահով չէ. չարիքին գլխաւոր պատճառներէն մէկը այս իրողութեան մէջ պէտք է վնասել: Բացի քանի մը հոգիներէ՝ որոնց մէջ պէտք է մասնաւորապէս յիշել բարի ու պատուական հայ մը՝ ամիր-թուման Մարտիրոս խանը, որուն քսակը միշտ բաց է ու առատօրէն բաց՝ դպրոցական ու հասարակական հիմնարկութիւններու համար, բացի խումբ մը օգնողներէ՝ Հայկազեան ուսումնարանը ոչ մէկ աջակցութիւն կը դնէ թէհրանցի հասարակութենէն: Թէհրանցիները կաւկած անգամ չունին թէ իրենց ապագան, նոյնիսկ իրենց գոյութիւնը իրենց դպրոցներէն ու միմիայն դպրոցներէն կախում ունի: Այսու հանդերձ արդար ըլլալու համար պէտք է աւելցնել որ թէհրանի հայութիւնը՝ բաղդատմամբ Պարսկաստանի միւս կարևոր քաղաքներու՝ ինչպէս է Թաւրիզի և Նոր-Ջուղայի հայ բնակչութեան՝ նուազ բազմամարդ է ու նուազ կարևոր: Հայութեան կենտրոններէն՝ անհրաժեշտ է որ նպաստեն իրենց պարսկահայ եղբայրներու կրթական գործին: Ամբողջ հայութիւնը բարոյական անյետաձգելի ու գերադոյն պարտքն ունի ամուր ու լայն հիմքերու վրայ կազմակերպելու Պարսկաստանի մէջ դպրոցական գործը: Ո՛ւր են մեր եկեղեցի չինող ու քարոզի գրքերու վրայ մրցանակ հաստատող կրեսոսները:

ՏԻԳՐԱՆ